

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Primu[m]: e[st] p[er]sone salutatis tra[n]smisso.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

comodi mīnitas p̄ginitatē abstulit s̄ am-
 pli⁹ p̄secrat. Aug⁹ in q̄dā ser. Et vir-
 ginitatē glificavit p̄a fecunditas: et veram
 ei⁹ fecunditatē glificavit intemerata p̄gi-
 nitas. Huic em̄ virgini ḡra fecunditas ac-
 cessit s̄ ab ea virginitatē ḡra non recessit:
 huic em̄ virgini factū ē vt ei nullaten⁹ pos-
 set inē fecunditas nisi p̄maneret ei⁹ intel-
 merata p̄ginitas. Sola hec p̄go singula-
 rē ḡram sūme diuinitatē accepit. soli dona-
 ti ē illi vt in illa de illa rex oim̄ creator
 misericordit̄ crearet: istitutor: feminay sine
 semine p̄cipere: et de⁹ sine initio natus in
 ea et ex ea initialit̄ nasceret. Hec ille Ter-
 tia p̄p̄necimabile n̄re hūanitatē hono-
 rificatā. Inextimabiliter q̄ppe honozifi-
 cata ē hūanitas cū ea sibi in eadē p̄sona as-
 sociant diuinitas. Non sic sibi associant
 angelicā naturā. Heb. ij. Ausp̄ angelos
 apprehēdit. Nouū itaq; singulare fec̄ bo-
 die dñs p̄p̄ tate natiuitatis honozifi-
 no generi exhibi cū ipse de⁹ fact⁹ ē homo
 Ber. Si p̄sona veniens intueor: nō capio
 excellētā maiestātē: si modū veniēdi cogi-
 to exalta nō agnosco hūane conditiōis.
 Hec ille. Pensate itaq; q̄ntā debeam⁹ do-
 nro exhibere reuerentiā q̄ nature n̄re tā in-
 extimabile p̄tulit honozie. Attēdite q̄ de
 uote: q̄ hilariter hodiernā debem⁹ cele-
 brare festiuitatē p̄p̄ tā dicras ratios. Et
 aut̄ ampl⁹ admirari et p̄replari valeam⁹
 hāc singularissimā diuini opis nouitatem:
 circa textū hodierni euāgelij cōtemplan-
 de sūt tres p̄cipue nouitates: nouitates in
 q̄ singularis magnificētie atq; sūme ad-
 mirande dignatiōis et bentuolētie.

Prima: ē nouitas valde venerabilis sa-
 lutaris q̄ tangit in p̄ma p̄te euāgelij: ubi
 Missus est angelus gabriel. zc.

Secunda: ē nouitas sūme admirabilis anūci-
 atiois. Hec tāq; in s̄cda p̄te euāgelij: ubi.
 Que cum audisset. zc.

Tertia: est nouitas prorsus inexplica-
 bilis opatiōis. Ista tāq; in tertia p̄te euā-
 gelij: ubi. Dixit aut̄ maria ad angelū zc.

Tercia p̄mā nouitatē p̄siderādū est
 q̄ dū incarnatiōis dñice cōplendū
 fuit opus p̄ hūani generis salute:
 conuententissimum atq; rōnabilissimū fuit
 nouā quādā atq; insolitā salutariōz p̄mit-
 ti qua saluaret virgo ipsa a deo p̄lecta

vt salutis m̄r. Et circa h̄ic salutaris
 nouitatē p̄replada s̄t ea sp̄cālia mysteria.
Primū: ē p̄sone salutaris trāmissio.
Secūm: ē p̄sone salutaris p̄ditio.
Tertū: insolite salutaris exp̄ssio.

Primū igitur mysteriū
 ē p̄sone salutaris trāmissio. De q̄ dicit euā-
 gelij. Missus ē angel⁹ gabriel a deo in ci-
 uitate galilee cui nomē nazareth. Omnia
 hec p̄ba et sequētia in euāgelio posita
 sūt plena mysterijs. Et idē vt dicit Be-
 da solēnter sūt notāda tātoq; magis cor-
 di inserēda q̄nto manifest⁹ apparet q̄ in
 ip̄is tota n̄re redēptiōis sūma cōstitit. In
 hac aut̄ angeli trāmissiōe tria sunt iuxta
 p̄dicta p̄ba euāgelica p̄cipue cōsiderāda.

Primū: ē angelicis missiōis rō.
Secūm: est angeli missi p̄ditio.
Tertū: ē loci p̄grua nominatio.

Primo igit̄ p̄siderāda ē angelice missiōis
 ratio: q̄re scz missus ē angelus ad nū-
 ciandū marie filiū dei incarnationē. P̄nt
 aut̄ hui⁹ missiōis tres p̄ncipales ratios
 assignari in q̄b̄ fact⁹ ostēdit q̄ sapiēter diuine
 incarnatiōis opus pactū est. **P**rima rō
 sūm̄ ex p̄te diuino ordinatiōis: vt scz suare
 tur ordo quē ipse de⁹ statuit vicz q̄ mediā-
 rib⁹ angelis diuina hoib⁹ nūciant. Hec est
 em̄ regula posita a b̄to dionysio in libro d̄
 angelica hierarchia ubi ait. Per dñi n̄ri
 mysteriū angeli p̄mo edoc̄ti sūt: postea q̄
 ip̄os ad nos cognitionis ḡra trāsiunt. Si-
 q̄ aut̄ obijciat q̄ brā virgo sup̄ior fuit ad
 gellis q̄ nō debuit ab angelo edoceri. **B**eda
 cēdū vt r̄ndet Tho. in. ij. p. q. xxx. q̄ bea-
 ta p̄go sup̄ior fuit angelis q̄ntū ad digni-
 tatē ad quā d̄stinit⁹ ē electa: s̄ q̄ntum ad
 statū vite erat inferior. Nā et ipse ch̄ris ra-
 tiōe vite passibilis modico ē ab angel⁹ mi-
 norat⁹ vt dicit Heb. ij. Verūm̄ q̄ ch̄ris si-
 mul fuit viator et cōp̄hensor: q̄ntū ad cō-
 gnitiōnē diuinoz: ideo ipse nō indigebat
 ab angelis istruī. **S**ecūda ratio sumitur
 ex cōditōe humane p̄uaricatiōis vt scz ser-
 uaretur ordo in reparatiōe q̄ fuerat in p̄-
 uaricatiōe. Cecidit nāq; hō angelo malo
 euam tentate. Reparari ergo debebat an-
 gelo bono marie nūciante. Beda in Ho-
 mēlia. Ap̄ri p̄fecto hūane restauratiōis
 principiū vt angelus mitteret ad virginē

Ber. De ānunciatiōe dnica

partu cōsecrād vino qz pma nre pditōis
causa fuit serpens q a diabolo mitrebat
ad mulierē spū supbie decipienda. **T**er
ro sumit ex rōe h ginalis dispositōis.
Et h pmo vt ex tali nūcio mēs h ginitis am
plius deū eleuaret: vt sic ardētior chaz
ritate flāmesceret r pus chīm amore cō
ciperet mēre qz corpe. Aug. lib. de h gini
tate. Dñs pinqtas nihil marie pñisset
nisi felicius chīm corde qz carne gestasset
Scdo vt ei puritas oñderet. Hinc hie
rony. ad paulā r eustochiū. Bñ angelus
ad h gine mītrif qz sp est angelus cognata
h ginitas. Tertio vt ipa certior test hui
tanti sacramēti efficeret qñ sup h eēt viui
nitus instructa. Sic itaqz pñ causas pre
dictas ordinatū fuit vt angelus ad virgine
mitteret. **T**ertio ē pñsiderāda āgeli mī
st p dicitio. Et h qñtū ad tria. **P**rimo qñ
tū ad ordinis determinationē. Pm aut do
ctore scēm in. ij. scē. di. ij. r in. ij. p. sum.
q. xxx. Ille angelus fuit de ordine archāge
loy. s. de medio ordine infime hierarchie.
Qd pueniēs eē videt qz ad angelos pñ
ner dirigere act? alicuius hoīs q ad ipm
tñ pñent. Qñ dñr mīnora nūciare. Ad
archāgelos pñ pñet dirigere actus ho
mīnis q in totā mltitudine redūdāt. Qñ
r archāgelus dñr qñ pñapes angeli: qz h
pñensus brē h ginitis q p āgelū reqrebat
erat act? redūdās in vtilitatē multitudi
nis vicz toti dñi generis. Iō angelus
ille debuit eē de ordine archāgeloy. Et
credibile est q fuerit sūm? in illo ordine.
Aliq pō alij dicit illū fuisse de supmo or
dine supreme hierarchie. Proprietas em
angeloy illi ordinis est in dei amore ar
derē. Per incarnationē aut erat accēden
da amoris dei flamma in tota ecclia r sin
gulariter in aia h ginitis. Iō angelus ille de
buit eē de ordine seraphim. Quicūqz autē
qñscāqz fuerit angelus ille: scē ē nob q ar
changelus ē missus. **S**cdo pñsiderāda ē
hui? angeli p dicitio qñtū ad noīs exposi
tionē quia nominat gabriel: qd nomē suo
officio cōgruit. Nam pñ Grego. Gabriel
fortitudo dei interpretat ad ostēdēdū q in
carnationis mysteriū esset per dei fortitudi
nem p ragedū. Et similiter ad ostēdēdū
q dñs virtutū veniebat ad debellandum
acreas pñtes. Gabriel itaqz .i. fortitudo

dei ānūciatū q fortissim? de? ad fortissim
mā mulierē veniebat. De qua Proverb.
vlti. Mulierē fortem qñ inueniet: Quis
excogitare possit qñta tūc fuerit leticia in
celesti hierarchie: qñtū gaudiū: qñta epul
ratio cum ordinabatur legatio rāz solennis
et rā gta fienda p gabrielē archangelū.
Fluxerant iam tot annoz milia qbus nō
solū hoies s; r ipi angeli expectauerāt vi
dere diē illū. Dimēsa dei nri benignitas
o pietas ineplicabilis: o inextimabil doli
cedo bonitatis sūm? dei. Ecce apra ē ven
na diuine misericordie: missus est ad virgine nūci
eterne salutis gabriel archangelus. Erve
risimile est q nō solus venit. Ad em dei
cens fuisse videt vt rā solēne rā excellen
tem legationē solitariū aliq nūcius p
ageret. Venit igit multis angeloy cho
ris associatus q multoy populoy venie
bat salutē nūciatur? **T**ertio pñsiderā
da est angeli hui? cōditio qñtū ad ei? app
paritionē. De qua dicit Chrysost. super
Matth. q angelus apparuit virgini vi
sione corporali. Qd cōueniens fuit triplici
ci rōe pñt declarat scēus Thō. in. ij. p.
q. xxx. **P**rima est ratio pñfortioris nū
ciatōis. Veniebat em ānūciatur? incari
natiōez inuisibilis dei. Iō pueniens erat
vt inuisibilis creatura ad hoc nūciatū ve
niens: formā visibilē assumeret per quam
visibiliter appareret. **S**cda est ratio sū
mioris apparitōis: vt vicz fieret angelus
apparens similior virgini cui apparerat.
Hater em nō solū in mēt e s; etiā in corpore
poreo ventre erat filiū dei receptura. Iō
pueniens erat vt angelū corporaliter vide
ret. Virgo tñ brā nō solū pcepit visionē
corporalē in angeli apparitionē s; etiā intel
lectualē illuminationē. **T**ertia est ratio
certioris instructōis. Ea em q sūr oculis
subiecta certius cōprehēdimus q ea que
imaginarie videm? De hac ar āgeli appa
ritōe loquit Aug. in qdā ser. introducta
virginē sic dicit. Audire frēs audite ma
riā nobiscū loquētē: carne absentes: r spū
pñentes: verecundia virginitas? vultū auer
tētē a collocutore. Venit ad me (in qñtū ma
ria) qdā magn? chūsti paranymp h? : non
pñtarcha pimus: aut ppheta egregi? : s;
gabriel ille archangelus? facie rutilans: ve
ste cozuscans: ingressū mirabilis: aspectū

super Missus est F. CXXXIII.

terribilis. Hec ille. O felix illa apparitio et iocunda nigris q̄ virginis sanctissime taz mirabiliter apparuit gabriel archangel⁹ nouū lenissimū nūciaturus nouū grandissimū; nouū p̄inquisitū de salute humani generis. Tertio cōsideranda est loci ad quē missus est angelus cōgrua nominatio: q̄ missus est in ciuitate galilee cui nomen nazareth. Galilea q̄ppe interpretatur transmigratio. Per hoc ergo q̄ missus est angelus salutis nūcius in galileaz designat q̄ salus fienda p̄ ch̄m: transitura erat de incredulitate iudeoz ad fidem gentiū: q̄ illi q̄ participes esse volūt huiusmodi salutis transmigrare debent a vicijs in virtutes. Nazareth autē interpretatur flos. Conueniens q̄ppe fuit vt verus flos. i. ch̄us q̄ Esā. xj. noiatur flos cōcipere in nazareth. i. in flore: et de flore p̄gimtarū: et cū florib. i. tpe floz. Et nota hic diligēter et deuote quō dñs paruā ciuitatē nazareth elegit p̄ sua p̄ceptionē p̄pter humilitatē: exēplū: sed in hierlm ciuitatē magna elegit mori: vt doceret nos opprobria coram multis p̄ ipso nō erubescere.

Secūdu mysteriū huius

prime nouitatis est persone salutare cōditio. Triplex autē ei⁹ cōditio tangitur in euangelio. cū dicit. ad virginē desponsatā viro cui nomen erat ioseph de domo dauid et nomen virginis maria.

Prima est cōditio incorruptionis.

Secūda est cōditio desponsationis.

Tertia est cōditio noiationis.

Prima igitur est cōditio incorruptionis: q̄ missus est angelus ad virginē. Aug⁹. in quodā ser. O mirabilis et laudabilis inter feminas in q̄ ab archangelo salutatur virginitas: sola impregnata nec viciata. Hec ille. O autē pueniens fuerit christuz nati tēporaliter ex virgine declarat br̄us Tho. in. iij. par. q̄ xxvij. p̄ tres rationes.

Prima est p̄pter patris dignitatē. Cū ei ch̄s de⁹ dei fil⁹ nō decuit ipm aliū h̄re patrē q̄ deū: nō em decens est filiū alicui⁹ nobilissimū p̄ris arbui alteri p̄f̄ ignobili digno. Secūda est p̄ filiū puritatē. Nā videmus q̄ flos a radice et virga orit sine corruptione radice aut virge: et splendor

a luce vel sole sine lucis vel solis lesione: et verbū a corde vel mēte sine mentis cōtatione. Cū ergo ch̄s sit flos a radice patris descendēs: et cadat lucis eterne et di patris s̄bum: cōueniens fuit vt sine corruptione matr̄ nasceret. Sic em caro a s̄bz dei assumpta est vt esset caro s̄bz dei. Ita debuit ipsa caro sine m̄is corruptione p̄cipi et nasci. Tertia ratio est p̄pter regnatiōis cōformitatē. Nā ad hoc facta ē di incarnatio vt h̄ies renascere in filios dei Jo. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credūt in noie ei⁹ q̄ nō ex sang. ne. et volū. car. ne. ex volun. viri s̄ et deo nascūt. Per carnē fm̄. Aico. de Lyra. hic est intelligenda mulier. Gen. ij. h̄ nunc os ex ossib⁹ meis et caro de car. m. Quia ergo nasci debebat hoies in filios dei ex deo et ex virgine matre eccl̄a: Jo et ch̄s q̄ ad h̄ venit vt nos in dei filios regeneraret nati fm̄ carnē debuit ex virgine. Aug⁹. li. de virginitate. Oportebat caput n̄m insi gnū miraculo nasci de virgine fm̄ corpus vt signaret sua mēbra fm̄ sp̄m de virgine etā nascitura. Hec ille. De hac matr̄ virginitate loquit Aug⁹. in quodā ser. intro ducis ipam virginē sic di. Dicat maria Ego filiū ḡnauī s̄ virginitatē meā nō violauī. Regnū tenuī virginitatē et regē genitū castitatis. Porta facta sum celianua facta suz filio di. Illa porta facta suz clausa quā in visione diuina vidit ezechiel. p̄ pheta. De qua dicit idem pheta (ezech. vici. xliij.) Vidi portā in domo dñi clausam et dixit angelus ad me. Porta quā vides non aperietur et homo nō transtet per eam: qm̄ dñs solus intrat et egredietur per eam et clausa erit in eternū. Mirabilis phetie v̄sto: sed mirabilior est phetie adimpletio. Quidē porta in domo dñi clausa nisi q̄ maria s̄go semp erit intacta: Et quid est: homo nō transtet per eam nisi ioseph nō cognosceret eā: Et quid est: dñs solus intrat et egredietur per eā: nisi q̄ sp̄s sc̄us impregnabit eam et deus angeloz nascetur per eam: Et quid est: clausa erit in eternū: nisi quia maria virgo est ante partum: et virgo post partum. Hec Augustinus. Triplex testimoniū virginitatis marie iuxta euangelium.